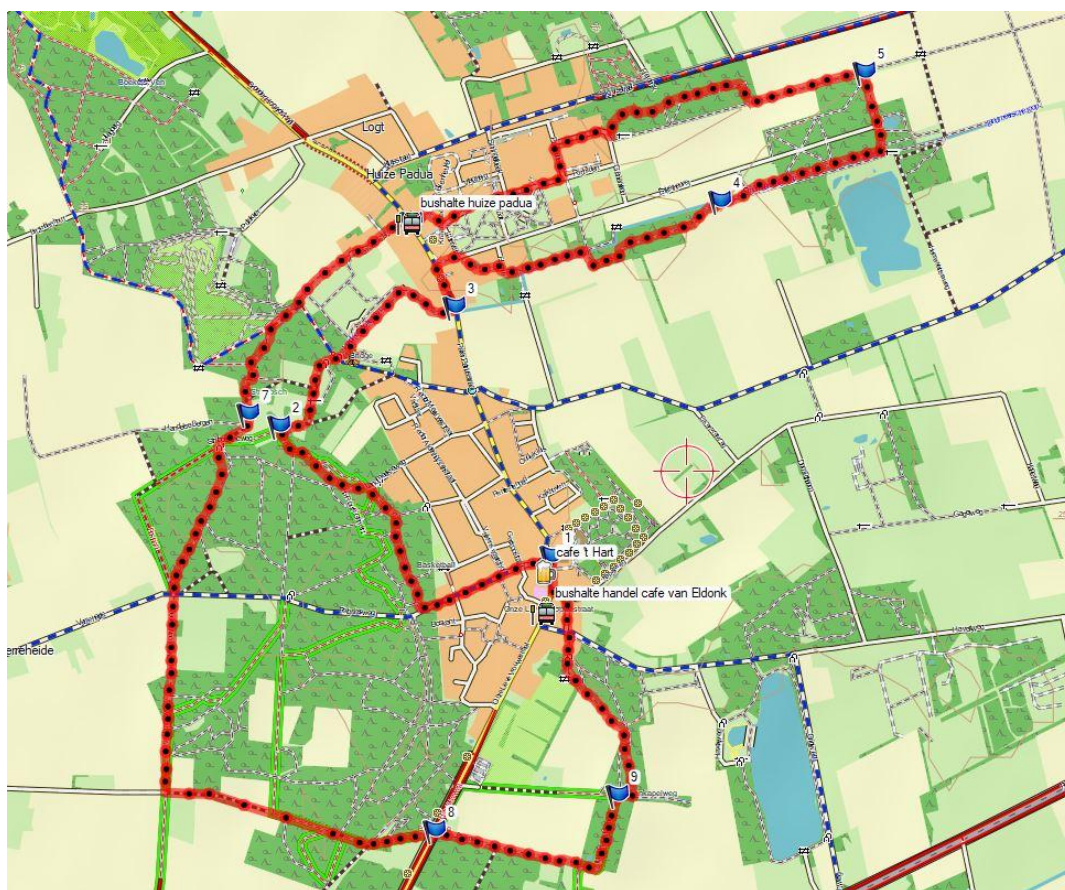

Te gek om los te lopen Handel

Auteur: Rutger Burgers

Huize Padua

Tussen Handel en Boekel ligt de dekzandrug die de grens markeert met de Peel. De zandrug is bebost en vormt een mooi contrast met de langgerekte sloten en zandwegen van de Peelontginningen. Je kunt het je nu niet meer voorstellen, maar tot anderhalve eeuw geleden was de Peel een woest, ondoordringbaar gebied. De krankzinnigenzorg in deze uithoek van Brabant heeft alles te maken met de sterke katholieke traditie die zo kenmerkend is voor het zuiden van ons land. In bedevaartsoord Handel zijn wonderen geschied die aan Onze Lieve Vrouw worden toegeschreven. Kluizenaars legden hier de basis voor het eerste katholieke gesticht.

Routebeschrijving

1. Vanaf P62690/001 richting Erp, Pelgrimsweg. Aan het eind van de bebouwde kom meteen rechts onverhard pad volgen. Bij geel paaltje rechtsaf door wandelsluis, onverhard pad. Op kruising rechtdoor en ook op volgende kruising rechtdoor. Op driesprong rechtdoor. Op een kruising rechtdoor, heuveltje op langs afrastering. Negeer zijpaden en volg het slingerende pad omlaag. Op kruising met bakstenen bouwsel rechtdoor en even verderop links aanhouden langs afrastering. Direct daarna op splitsing links aanhouden. Tweemaal op driesprong rechtdoor en op volgende driesprong rechts aanhouden. Op splitsing rechts houden, volg route met zeegroene paaltjes richting huizen.
2. Voor de huizen rechtsaf. Op eerste splitsing linksaf, onverharde zandweg (Strijbosscheweg), route zeegroene paaltjes. Je volgt de weg naar rechts en loopt langs een beek (Landmeerse Loop). Op wandelknooppunt 59 rechtdoor richting 81 door wandelsluis, pad langs beek. Het pad langs de beek buigt naar rechts en naar links en komt uit op een asfaltweg.
3. Op asfaltweg linksaf, Pater Petrusstraat, wordt Daniël de Brouwerstraat. Voor gebouw 'Huize Padua' rechtsaf een klinkerpad op. Op knooppunt 81 rechtsaf. Het pad buigt naar links en wordt een smalle weg. Aan het eind rechtsaf en de weg naar links volgen. Waar de weg naar rechts buigt ga je rechtdoor, pad langs beek. Je volgt de gele pijlen van het wandelnetwerk. Op kruising rechtsaf de beek over. Volg het slingerende pad door het smalle bos, zijpaden negeren. Bordjes 'verboden toegang' negeren. Het bosje wordt smaller, rechts ligt een weiland, links de beek.
4. Aan het eind linksaf beek oversteken en door metalen wandelsluis. Rechts houden, volg het pad met de beek aan de rechterhand. Rechts ligt een zandwinningplas. Aan het einde van de plas linksaf en op driesprong rechtdoor naar knooppunt 88 bij vijver. Rechtdoor richting 87.
5. Aan het eind op driesprong linksaf, onverharde laan. Ga voorbij een zendmast rechtsaf, onverhard pad. Eerste pad linksaf. Steeds rechtdoor, zijpaden negeren. Op viersprong rechtdoor, slingerend bospad. Ook op volgende kruising rechtdoor. Op splitsing rechts aanhouden en op volgende splitsing links aanhouden. Op driesprong linksaf en doorlopen tot asfaltweg. Hier scherp rechtsaf en de weg naar links volgen. Voorbij Bunthorst 1 op driesprong linksaf. Aan het eind rechtsaf, brede laan. Op driesprong rechtdoor. Vlak voor kapel rechtsaf wandelpad op. Op driesprong linksaf naar asfaltweg met bushalte 'Huize Padua'.
6. Op asfaltweg rechtsaf, voorbij bushalte linksaf de weg oversteken en rechtdoor, doodlopende weg. Bij huisnr 18 rechtdoor, een smal graspad richting bos. Je loopt door een wandelsluis het bos in. Op splitsing bij paaltje met blauw kopje rechtsaf. Op driesprong rechtsaf en op volgende driesprong linksaf. Daarna weer op een driesprong linksaf, volg de paaltjes met de zeegroene kopjes, slingerend bospad. Op driesprong linksaf en een houten brug over. Blijf de zeegroene paaltjes volgen. Je komt uit op de onverharde Strijbosscheweg.

7. De Strijbossheweg gaat over in de Boslaan, die je naar rechts volgt. Voorbij huizen linksaf door wandelsluis, bospad met zeegroene paaltjes. Op driesprong rechtdoor door wandelsluis, zeegroene route verlaten. Tweemaal op driesprong rechtdoor. Je gaat door een wandelsluis en op zandweg met fietspad linksaf. Asphaltweg oversteken en steeds rechtdoor, onverharde Lieve-Vrouwesteeg. Op kruising met Kranerijt linksaf, zandweg. Volg de weg rechtdoor, zijpaden negeren. Op kruising schuin rechtdoor, brede zandweg.
8. Verkeersweg oversteken naar knooppunt 6. Rechtdoor, Bremweg richting 63. Op driesprong rechtdoor, doodlopende weg. Waar de zandweg naar rechts buigt volg je het pad rechtdoor. Je loopt langs een akker. Einde akker rechtdoor, gele pijl aanhouden. Het pad buigt naar links het bos in.
9. Aan het eind op driesprong rechtsaf, brede zandweg. Eerste pad linksaf, bospad met gele pijl. Op kruising van paden linksaf, langs akker. Later sportvelden aan je linkerhand. Op driesprong rechts aanhouden richting kerk. Op asphaltweg linksaf en gelijk rechtsaf, Mariahöfke. Aan het eind linksaf, Kapelweg. Op voorrangsweg rechtsaf naar het kerkplein.

Praktische informatie

Start- en eindpunt

ANWB-paddenstoel 62690-001 op kerkplein, Onze Lieve Vrouwestraat in Handel

Openbaar vervoer

Station Helmond, lijn 25 richting Veghel, halte Café van Eldonk in Handel (niet op zaterdag en zondag)

Eigen vervoer

Parkeren op kerkplein van Handel aan de Lieve Vrouwestraat

Lengte van de wandeling

10 km

Inkorten

Tot 5 km, bus vanaf halte Huize Padua terug naar Handel

Museum

De Kluis, achter hoofdgebouw, tel. 0492-846173

Eten en drinken

Café 't Hart bij het startpunt, O.L Vrouwestraat 50 Handel, 0492-320550, ma-di gesloten

Fotograferen

Alle terreinen van de geselecteerde GGZ-klinieken zijn opengesteld voor wandelaars. De meeste klinieken zijn nog als zodanig in gebruik. Fotograferen op de GGZ-terreinen is niet toegestaan vanwege de privacy van de cliënten.

Achtergrondinformatie

Van kluis tot bewaarhuis

Begin zeventiende eeuw vestigen zich in het dorpje Handel enkele kluizenaars in een kosterwoning bij een kapel. De religieuzen namen de zorg voor de kapel op zich en hielden zich bezig met ambachten als brouwen en het maken van kaarsen en heiligenbeelden. Daarnaast begonnen ze met jongensonderwijs aan de kinderen van rijke katholieken, die vanuit Holland hierheen waren gevlucht. De toewijding van de broeders aan de krankzinnigenzorg is grotendeels op toevalligheden gebaseerd. Door de invoering van een nieuwe Onderwijswet begin negentiende eeuw werden de broeders uitgesloten van het lesgeven aan jongens. De omslag is snel gemaakt en in 1832 werd begonnen met de verzorging van de "geestelijk gestoorde evenmens". Padua was in feite de eerste psychiatrische kliniek in ons land, tien jaar voor de invoering van de Krankzinnigenwet. In 1843 werd het broederhuis bij koninklijk Besluit de eerste 'bewaarplaats' voor krankzinnigen. In hetzelfde jaar is de eerste steen gelegd voor een apart verpleegtehuis.

Boven de ingang van het hoofdgebouw zie je het beeld van de Antonius van Padua, de patroonheilige die wordt aangeropen om kwijtgeraakte zaken terug te vinden. "Heilige Antonius, beste vriend, maak dat ik m'n schoenen vind".

De Kluis

De huidige bebouwing op het terrein stamt uit het begin van de twintigste eeuw, aangevuld met enkele moderne paviljoens. Het voormalige broederhuis, nu hoofdgebouw, heeft kenmerken van de Amsterdamse School. Tegenover het hoofdgebouw staat een achttiende-eeuwse kapel, die nu in gebruik is als woning. Ten zuiden van het hoofdgebouw bevindt zich museum 'De Kluis'. Men vertelt er de geschiedenis van de broeders en de psychiatrie bij Huize Padua aan de hand van foto's en voorwerpen. Daar achter bevindt zich een ruim wandelpark, met een aantal monumentale bomen. Het park gaat over in een wandelbos met vooral dennen en Amerikaanse eik.

Het ossenwonder

Onze Lieve Vrouwe van Handel is een van de bekendste genadebeelden van Brabant. Naar het schijnt is het Mariabeeldje hier ooit door een herder gevonden. Dorpelingen wilden er een kapel bouwen, maar de ossen die de volgeladen karren trokken liepen door tot de plek waar nu de bedevaartskerk staat. Bij de bouw van de kapel welder er een klein bronnetje op, dat er nog altijd is. Het bronwater wordt als geneeskrachtig beschouwd. Het beeldje staat in een blauw geglazuurd kappelletje van de kerk. Jaarlijks bezoeken ruim 25.000 pelgrims de kapel, nu nog steeds. De jaarlijkse 'Handelse processie' naar het kerkplein in het dorp is in de wijde omgeving beroemd. Neem ook een kijkje in het mooie processiepark achter de kerk!

Hydrotherapie en badbehandeling

Het gebruik van baden en natte inwikkelingen behoorde eind 19e eeuw in de psychiatrie tot het behandelarsenaal. Bij de hydrotherapeutische inwikkeling werden krankzinnigen als een mummie met natte lakens ingepakt. Erg hygiënisch was deze behandeling niet, want de patiënten moesten hun urine en ontlasting laten lopen. De inspecteurs van het staatstoezicht waren niet enthousiast over dit nieuwe dwangmiddel. Rond de eeuwwisseling ging men over op een nieuw, uit Duitsland overgewaaid fenomeen: de 'geprolongeerde baden'. Hierbij werden onrustige patiënten etmalen lang, soms zelfs

weken, in baden met lauwarm water verpleegd. Het warme water had een kalmerende werking op manisch gestoorden. Soms werd zelfs gebruik gemaakt van zeildoeken of houten deksels om de patiënt in bad te houden. Het gebruik van geprolongeerde baden was arbeidsintensief en bracht hoge kosten met zich mee. Complete badinrichtingen moesten worden gebouwd. Ook de hygiënische verzorging was gecompliceerd, omdat het water regelmatig moest worden verversd en omdat patiënten met vaseline moesten worden ingevet. De toepassing van de permanente baden bleef tot in de jaren twintig in zwang.

Te gek om los te lopen

Deze wandeling maakt deel uit van de serie wandelroutes 'Te gek om los te lopen'. De wandelroutes leiden u over het terrein van psychiatrische ziekenhuizen en door de wijde omgeving. U vindt de routes verspreid over het land. Alle routes en teksten zijn samengesteld door Ruurd van der Loo en Rutger Burgers. In juni 2015 verschijnt bij uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig de wandelgids Te gek om los te lopen, waarin de meeste van deze routes zijn opgenomen. U kunt de gids verkrijgen via de boekhandel of bestellen via www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

**DEZE WANDELING IS OPGENOMEN
IN EEN WANDELGIDS VAN
GEGARANDEERD ONREGELMATIG**

BESTEL DE MOOISTE WANDELGIDSEN OP WWW.GEGARANDEERDONREGELMATIG.NL

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
www.wandelzoekpagina.nl/abonnement

voor slechts
€ 12,50